

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej **KOMUNIKAT PRASOWY nr 126/16**

Luksemburg, 16 listopada 2016 r.

Wyrok w sprawie C-301/15

Marc Soulier i Sara Doke / Premier ministre i Ministre de la Culture et de la
Communication

Dyrektywa w sprawie prawa autorskiego sprzeciwia się uregulowaniu krajowemu zezwalającemu na cyfrowe zwielokrotnianie książek niedostępnych w handlu z naruszeniem wyłącznych praw autorskich

*Takie uregulowanie musi gwarantować ochronę przyznaną autorom przez dyrektywę,
a w szczególności zapewnić, by autorzy byli skutecznie informowani o zamierzonym cyfrowym
wykorzystaniu ich utworu i mieli możliwość położenia mu kresu bez żadnych formalności*

We Francji „książki niedostępne” są definiowane jako książki opublikowane przed dniem 1 stycznia 2001 r., które nie są już rozpowszechniane ani publikowane w formie drukowanej lub cyfrowej. Zgodnie z francuskim uregulowaniem, organizacji upoważnionej do pobierania i dystrybucji opłat z tytułu praw autorskich, SOFIA, powierzono udzielanie zezwolenia na zwielokrotnianie i udostępnianie książek niedostępnych w formie cyfrowej, przy czym autorom lub innym podmiotom praw autorskich do tych książek przysługuje, na określonych warunkach, prawo sprzeciwienia się lub położenia kresu wykonywaniu tych praw.

Dwoje autorów francuskich (niedawno zmarły Marc Soulier, znany bardziej pod pseudonimem literackim Yal Ayerdhal, i Sara Doke) wnieśli o uchylenie dekretu precyzującego niektóre aspekty tego uregulowania, twierdząc, że nie jest on zgodny z dyrektywą w sprawie prawa autorskiego¹. Autorzy ci utrzymują w szczególności, że uregulowanie francuskie ustanawia nieprzewidziany wyjątek lub ograniczenie w odniesieniu do praw wyłącznych zagwarantowanych autorom na mocy dyrektywy. Rozpoznająca tę sprawę francuska Rada Stanu (Conseil d'État) zwróciła się do Trybunału w tej kwestii.

W ogłoszonym dzisiaj wyroku Trybunał przypomniał, że z zastrzeżeniem wyjątków i ograniczeń wyraźnie ustanowionych w dyrektywie, autorom przysługuje wyłączne prawo do zezwalania na zwielokrotnianie i publiczne udostępnianie ich utworów lub do zakazania takiego zwielokrotniania i udostępniania.

Trybunał stwierdził jednak, że uprzednia zgoda autora na wykorzystanie jednego z jego utworów może na określonych warunkach być wyrażona w sposób dorozumiany. Trybunał stwierdził, że dla dopuszczenia takiego wyrażenia zgody konieczne jest w szczególności, by każdy autor został poinformowany o zamierzonym wykorzystaniu jego utworu przez osobę trzecią i by miał do dyspozycji środki pozwalające mu na zakazanie tego wykorzystania, jeśli taka jest jego wola.

Uregulowanie francuskie przewiduje zaś obecnie, że prawo do zezwolenia na cyfrowe wykorzystanie książek niedostępnych zostaje powierzone SOFIA, o ile autor nie sprzeciwi się temu w okresie sześciu miesięcy od umieszczenia jego książek w utworzonej w tym celu bazie danych. Trybunał odniósł się do tego przepisu, zauważając, że Rada Stanu nie wskazała, by zawierał on mechanizm gwarantujący skuteczne i zindywidualizowane informowanie autorów. **Zdaniem Trybunału nie jest zatem wykluczone, że niektórzy autorzy, których to dotyczy, nie są nawet świadomi zamierzonego wykorzystania ich utworów, a w konsekwencji nie są w stanie zająć w tej kwestii stanowiska. W tych okolicznościach sam brak sprzeciwu z ich strony nie może zostać uznany za dorozumiane wyrażenie przez nich zgody na wykorzystanie ich utworów,**

¹ Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10).

tym bardziej że nie można racjonalnie założyć, iż wszyscy autorzy tych książek „zapomnianych”, w braku sprzeciwu z ich strony, wyrażają zgodę na „wskrzeszenie” swoich utworów w celu ich handlowego wykorzystania w formie cyfrowej. Trybunał dodał, że realizacja celu polegającego na umożliwieniu cyfrowego wykorzystania książek niedostępnych w interesie kulturalnym konsumentów i społeczeństwa w ogóle – chociaż jako taka zgodna z dyrektywą – nie może usprawiedliwiać nieprzewidzianego przez prawodawcę Unii odstępstwa od ochrony zapewnionej autorom przez dyrektywę.

Trybunał wskazał ponadto, że uregulowanie francuskie pozwala autorom na położenie kresu handlowemu wykorzystaniu ich utworów w formie cyfrowej bądź to w drodze działania w porozumieniu z wydawcami tych utworów w formie drukowanej, bądź to samodzielnie, pod warunkiem jednak, w tym drugim przypadku, przedstawienia dowodu na to, iż są jedynymi podmiotami praw autorskich do wspomnianych utworów. Trybunał stwierdził w tym względzie, że **korzystanie przez autora z prawa do położenia w przyszłości kresu wykorzystaniu jego utworu w formie cyfrowej nie może zależeć** od zgodnej woli osób innych niż osoby, którym autor ten uprzednio zezwolił na takie cyfrowe wykorzystanie, a zatem **od zgody wydawcy, który zresztą posiada jedynie prawa do wykorzystania wspomnianego utworu w formie drukowanej**. Ponadto autor utworu musi mieć możliwość położenia kresu wykonywaniu praw do cyfrowego wykorzystania tego utworu **bez konieczności wcześniejszego dopełnienia jakichkolwiek dodatkowych formalności**.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793